

DR. CORNEL CORNEANU ÎN AREALUL VIEȚII BISERICEȘTI, CULTURALE ȘI NAȚIONALE DIN EPARHIA CARANSEBEȘULUI

Preot Gheorghe Românu

PHD. CORNEL CORNEANU IN THE SCOPE OF CHURCH, CULTURAL AND NATIONAL LIFE IN THE CARANSEBEȘ BISHOPRIC

Abstract: Among the marking personalities of church life in the Caransebeș Bishopric, one may find Dr. Cornel Corneanu, a leading ardent patriot and reviver of the Romanian people's dream of national unity and independence. Going however through his life and activity, we may notice he was appreciated by some people with maximum scores, but he was also disputed by others: justly or unjustly? That is a question which we shall eventually submit for debate.

Keywords: church, cultural, national, life, personalities

Printre personalitățile marcante ale vieții bisericești din Eparhia Caransebeșului, se numără, la loc de frunte și Dr. Cornel Corneanu, patriot înflăcărat și animator al idealului de independență și unitate națională a poporului român.

Parcurgând însă viața și activitatea lui, vom vedea că a fost apreciat de unii cu calificative maxime, dar și contestat de alții: pe drept sau pe nedrept?

Iată o întrebare pe care, în cele ce urmează, o vom supune dezbaterii.

Scurte date biografice

Cornel Corneanu s-a născut la 23 aprilie 1884 în Apadia, ca fiu al preotului Nicolae Corneanu și al soției sale, Cornelia Corneanu¹. Fiindcă s-a născut la data de prăznuire a Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, după o veche tradiție bisericească, s-ar fi convenit să poarte numele acestuia, dar numele mamei a avut prioritate...

¹ Foaia Diecezană, nr.30/1934.

Cornel Corneanu a avut ca frate pe preotul Liviu Corneanu (+1932), tatăl Mitropolitului Nicolae Corneanu (+ 2014).

A urmat școala primară în Caransebeș, cea secundară la Lugoj și Brașov, iar studiile universitare de teologie le-a făcut la Cernăuți, unde a promovat și doctoratul. Studiile de specializare în sociologie le-a făcut la München și Berlin, iar cele de drept le-a urmat la Budapesta și Viena.

Ca student la Cernăuți își câștigă stima profesorilor și prețuirea colegilor săi, devenind președintele Societății Academice *Junimea*.

S-a afirmat de tânăr „având o frumoasă ascensiune, situându-se în fruntea generației sale. S-a bucurat de o înaltă prețuire și apreciere atât din partea profesorilor, cât și a colegilor. Tineretul s-a grupat în jurul lui și recunoscându-i calitățile, au pornit acțiuni care au reanimat viața istorică a Caransebeșului.”²

A debutat în viața bisericească în 1909, ca secretar eparhial. În această calitate, se dovedește deosebit de eficient, mai întâi prin orientarea voturilor spre alegerea lui Miron Cristea ca episcop al Caransebeșului, devenind pe mai departe, cel mai apropiat colaborator al episcopului, „fiind promotorul marilor înfăptuiri din acea vreme, mobilizând toate energiile poporului, pe bătrâni și pe tineri, pe intelectuali și pe țărani, pe meseriași și pe muncitori, într-un spirit de solidaritate activă, care să sudeze structurile sociale într-un potențial de luptă comună pentru cucerirea tuturor drepturilor revendicate de români.”³

Deși avea numai 25 de ani când a fost numit secretar eparhial, Cornel Corneanu, a devenit cel mai apropiat episcopului. L-a însoțit în cele mai îndepărtate parohii, precum cele din Valea Almăjului, în iulie 1910, apoi cele din zona Făgetului, unde timp de 30 de zile au fost cercetate 36 de comune. Pretutindeni a fost primit cu multă bucurie, susținând cauza preoților și a credincioșilor ortodocși români. A mai întreprins, apoi, alături de episcop și alte vizite, încât presa vremii nota că s-au mai vizitat încă 49 de comune, parcurgând cu căruța aproximativ 500 de kilometri.⁴

La rândul său, episcopul Miron Cristea, apreciindu-i calitățile, îl hirotonește diacon celib la 22 decembrie 1915, iar la praznicul Sfinților Împărați Constantin și Elena, îi acordă distincția de protodiacon, în perspectiva unei posibile promovări în ierarhia bisericească.

Înca din aceasta perioada își dovedește calitațile de iscusit condeier prin publicațiile referitoare la cele „Patru decenii de luptă românească”, Caransebeș, 1912, după ce mai înainte publicase lucrarea referitoare la „Luptele politice ale românilor din Transilvania și Banat de la 1848 încoace”, Budapesta, 1907.

² Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta pentru menținerea Episcopiei Caransebeșului, în rev. *Altarul Banatului*, nr.1-3/2002, p.100.

³ Ibidem

⁴ Foaia Diecezană, nr.46/1911, p.5, Prot. Conf. Dr. Vasile Petrica, *Institutul Teologic Diecezan Ortodox Român Caransebeș*(1865-1927), Editura Episcopiei Caransebeșului, 2005, p.180)

Și-a îndreptat activitatea și spre învățământul teologic, devenind profesor de drept canonic la Institutul teologic diecezan, iar la liceul de stat din Caransebeș, a predat religia și limba română pentru scurt timp. În acest context rămâne memorabilă *laudatio* pe care Dimitrie Novăcescu, primarul Caransebeșului, a rostit-o cu prilejul acordării lui Cornel Corneanu a *Diplomei de onoare a orașului*, la împlinirea vârstei de 50 de ani de viață și 25 de ani de „fecundă și substanțială activitate” : „Elevii gimnaziului superior unde ați funcționat ca profesor de religie și limba română, elevii școlilor primare, civile și normale unde ați participat ca comisar la examenele de fine de an și de calificare a învățătorilor și azi vă proslăvesc cu recunoștință numele pentru educația națională ce le-ați dat-o.”⁵

În această perioadă, între anii 1917-1919, Cornel Corneanu activează și ca redactor al publicației eparhiale *Foaia Diecezană*, fiind cel de-al patrulea redactor al ei.⁶ Ca redactor a păstrat cu multă fidelitate structura și specificul publicației ca „organ bisericesc, școlar, economic și literar” al eparhiei, reușind să atragă, asemenea antecesorilor săi, colaboratori din toate categoriile activității publice: condeieri bisericești, intelectuali, din viața școlii și a societății, atât din zona geografică a eparhiei, cât și din întreaga țară. Fiind în perioada premergătoare Marii Uniri și imediat după înfăptuirea ei, foaia eparhială redă cu precădere întregul zbucium social legat de înfăptuirea acesteia.

Pe plan social-politic, a activat ca președinte al județului Severin, cu sediul la Lugoj, și prefect al acelei zone, ce se întindea de la Mureș la Dunăre. În același timp a devenit și comisar guvernial pentru Comunitatea de Avere, apoi deputat al Partidului Liberal în cinci legislaturi și vicepreședinte al Adunării Deputaților; consilier comunal și județean, președinte al Camerei Agricole și a Camerei de Comerț din județul Severin, membru al Marelui Sfat Național al Ardealului și Banatului⁷, precum și conducător al unei bănci prospere⁸.

Rememorând prodigioasa activitate pe plan bisericesc și național, același primar, Dimitrie Novăcescu sintetizează în câteva cuvinte cei 25 de ani de activitate prodigioasă, depusă de Cornel Corneanu, spunând: „La 25 octombrie 1918 ca îndrumător al Adunării Naționale prezidate de venerabilul protopop Andrei Ghidiu ați dus poporul la biruință hotărând intrarea Banatului în cadrul României Mari. La 18 mai, 10 iunie și 10 august 1929 în Caransebeș, Lugoj și Timișoara cuvântul dumneavoastră se ridică pentru întregirea Banatului. Adunarea Națională de la Alba Iulia recunoscând marile dumneavoastră merite v-a ales ca membru al Adunării Naționale Române. Tot atunci ca sol al Graniței în calitate de secretar ați însoțit delegația care a închinat la 14 decembrie 1918

⁵ Țara, Caransebeș, nr.62/1934, pag.6

⁶ Pr. Prof. Ionel Popescu, Redactorii publicației „Foaia Diecezană”, în rev.Foaia Diecezană, seria nouă, nr.1, martie 1995, p.2

⁷ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântari și articole, editura Nagard, Lugoj, 2012, p.11

⁸ Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta ...p.102

Regelui Ferdinand I pământul Ardealului și Banatului. Ca secretar consistorial și ca asesor ordinar în Senatul strâns bisericesc al Consistorului Eparhial, ca membru în sinodul eparhial, protopresbiteral, ca deputat în sinodul eparhial, în Congresul Național, în Congresul General bisericesc al Patriarhului român, decenii de-a rândul ați fost cel mai de seamă colaborator al episcopilor Dr. Miron Cristea azi patriarh al românilor, Filaret Musta și Dr. Iosif Traian Bădescu”⁹.

Într-un interviu oferit de Mitropolitul Nicolae Corneanu, nepotul său, în contextul unei rememorări a lui Cornel Corneanu, mărturisea cu emoție câteva cuvinte rămase în răbojul istoriei bănățene: „Eram foarte tânăr atunci când mai trăia Cornel Corneanu, dar sufletește eram legat de el, pentru că el a fost cel care m-a îndemnat să urmez Facultatea de Teologie și s-a interesat foarte îndeaproape de mine în toată perioada tinereții mele. Acest lucru m-a obligat, ca să spun așa, să am față de unchiul meu o afecțiune deosebită și astfel îl vizitam destul de des iar el mă primea cu toată afecțiunea și cu toată dragostea. Deseori când îl vizitam nu era singur, era cu oaspeți care veneau la el în permanență. Deși era într-o situație mai dificilă fizic pentru că se deplasa foarte greu, totuși în casa pe care o avea în vremea aceea, primea tot felul de persoane. Îmi aduc aminte că în câteva rânduri când l-am vizitat, ca nepot al lui, am întâlnit acolo personalități ale vremii politice. Odată când eram la el, a venit în vizită prefectul V. Curuț, deoarece pe vremea aceea prefectura era la Lugoj. Ceea ce am remarcat la unchiul meu a fost faptul că era un bun creștin și om politic. În calitatea sa de bun creștin deseori îmi vorbea de faptul că a fost o bună vreme secretarul lui Miron Cristea, când acesta era episcop la Caransebeș. Poate fără să vreau, voi fi într-un fel subiectiv deoarece mi-a fost unchi. Lăsând însă la o parte acest grad de rudenie, ca unul ce l-am cunoscut îndeaproape, pot mărturisi că pe lângă calitatea ce o avea ca om al Bisericii, l-am cunoscut și ca om politic. L-am perceput ca un politician foarte devotat nu atât unei politici, cât țării pe care o slujea în calitatea sa de membru al Partidului Liberal. Îmi vorbea deseori de faptul că era foarte apropiat de I.G.Duca...Pentru Partidul Liberal avea un cult aparte iar pe politicieni îi prezenta ca pe oameni foarte buni și devotați slujirii țării. Eu însumi l-am cunoscut ca pe un foarte bun patriot. În desele discuții pe care le-am avut cu el mi-a insuflat dragostea și slujirea cu credința a Bisericii. Îmi spunea că el și-ar fi dorit să fie episcop, dar s-a căsătorit și, în felul acesta a renunțat, să zicem așa, la slujirea ca și cleric, dar, cu toate consecințele, a rămas devotat Bisericii. S-a devotat politicii care l-a propulsat în înalte funcții nu pentru faptul că a fost politician, ci pentru că avea cunoștințe temeinice pe care știa să le aplice în viața de toate zilele”¹⁰.

⁹ Țara, Caransebeș, nr.62/1934, p.5

¹⁰ Colonel Liviu Groza, Interviu cu I.P.S Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, în vol. Mitropolitul Nicolae Corneanu(1923-2014),Omagiul caransebeșenilor la un an de la trecerea în veșnicie, Editura Episcopiei Caransebeșului,2015, p.55-56

Din dorința de a cunoaște mai îndeaproape realitățile vremii, precum și rolul pe care l-a îndeplinit cu multă dăruire Cornel Corneanu în cadrul Partidului Liberal, considerăm că nu este de prisos să redăm un fragment din „laudatio” plina de vervă oratorică, menită să immortalizeze personalitatea lui I.G.Duca, căruia îi era foarte apropiat, spunând: „... L-am cunoscut în opera apărătoare de suflete, a neutralității, ca ministru al Instrucțiunii publice ... L-am revăzut în revărsatul zorilor întregirii celei veșnice ca ministru al agriculturii și domeniilor alcătuind decretul de expropriere, desăvârșind el, cea mai mare reformă socială și economică din viața Țării noastre. M-am închinat marelui său suflet creștinesc, când, ca ministru al cultelor, pregătea prin Biserică unitatea sufletească a României mărite cu cele patru provincii dezrobite. L-am admirat ca ministru de externe, exteriorizând geniala concepție a lui Take Ionescu: *mica înțelegere*... vasta-i experiență și temeinicele-i cunoștințe au fost hotărâtoare la alcătuirea Constituției, a Legii Administrative și a tuturor legilor organice, care constituie mândria operei legislative a Constituantei de la 1922-1926... Si l-am slujit cu tot avântul sufletului meu de bănățean în slăvita-i etapă a vieții sale ca ministru de interne, în apărarea autorității și a ideii de stat unitar român. L-am cunoscut apoi ca luptător politic și ca șef de partid. Era românul, era patriotul, era bărbatul de stat desăvârșit... A venit la Caransebeș să verse lacrimi de recunoștință pe lespede ce străjuiește osemintele marelui ierarh Ioan Popasu, preconizând ridicarea monumentului binemeritat al acestui restaurator al Bisericii Bănățene, a cărui amintire, pare că trece tot mai mult în negura uitării a zilelor noastre, învăluite în zăbranicul celor materiale. Și a preamărit aici, în modestul țintirim, prea roditor în moaște sfinte românești, numele și operele dascălilor Constantin Diaconovici Loga, Dr. Iosif Olariu și vitejia grănicerească a generalului Traian Doda. S-a bucurat cu sinceritate în bucuriile noastre și a plâns alături de noi, în tristețea noastră”.¹¹

Privind însă mai îndeaproape activitatea social politică desfășurată de Cornel Corneanu, numele lui rămâne immortalizat în istoria Banatului și a țării, mai cu seamă prin participarea sa activă la înfăptuirea Marii Uniri, la care ne vom referi mai amănunțit într-un capitol următor.

Activitatea bisericească a lui Cornel Corneanu se continuă prin promovarea ca asesor referent al Senatului strâns bisericesc de la Episcopia Caransebeșului, funcție pe care o deține până la 1 ianuarie 1925. În această perioadă s-a afirmat și pe plan politic, devenind deputat în Parlamentul României și membru al Comisiei Speciale de pe lângă Ministerul de Externe.

Apare însă în traseul devenirii sale o situație ciudată, greu de explicat, necunoscând exact motivul care l-a determinat pe Cornel Corneanu să contracteze la 9 octombrie 1929 căsătoria cu Otilia Frațilă. A făcut serioase studii de teologie, a cunoscut nemijlocit legislația bisericească în calitate de profesor de drept bisericesc la Institutul teologic diecezan din Caransebeș,

¹¹ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântări și articole...p.101

precum și în cea de secretar eparhial; a fost conștient de bunele intenții ale episcopului Miron Cristea de a-l promova în ierarhia bisericească, atunci când l-a hirotonit diacon celib; și cu toate că știa ce consecințe va avea pentru viitorul devenirii sale ecleziale renunțarea la calitatea de cleric celib, a preferat totuși să opteze pentru neașteptata alternativă a renunțării la multe din prerogativele pe care le-a dobândit și l-au afirmat în viața bisericească... E o enigmă ramasă în taina sufletului său... Viața merge însă mai departe prin scurgerea ei în receptacolul veșniciei... De acum, Cornel Corneanu va activa mai ales pe plan politic și social, dar și bisericesc.

Trecut în rândul mirenilor, face parte din organismele bisericești, precum: membru în Consiliul Eparhial și în Adunarea Eparhială și reprezentant mirean în Consiliul Național Bisericesc¹².

Meritorie este activitatea culturală a lui Cornel Corneanu, începută încă din 1912 în mai multe societăți precum: președinte la *Societatea de cântări și muzică*; președinte la *Casina Română*; *Reuniunea femeilor române*; președinte la *Frăția Ortodoxă Română (FOR)*, secția eparhială Caransebeș¹³.

Astfel, în calitate de președinte al Frăției Ortodoxe Române (FOR) secția eparhială Caransebeș, constituită la 14 mai 1933, Cornel Corneanu fixează obiectivele acțiunii acesteia. În cuvântul rostit cu această ocazie, a spus: „Această concentrare a mirenilor din Ardeal și Banat spre a sluji cu toată osârdia pe Mântuitorul și învățăturile Lui s-a împlinit într-o grandioasă manifestație ortodoxă și națională, în Duminica Ortodoxiei din acest an, la Cluj, și cu ajutorul Părintelui nostru cel ceresc, invocat de ierarhii Bisericii noastre, în frunte cu patriarhul Țării, s-a temeluit *Asociația Frăția Ortodoxă Română*. Lupta organizată de regenerare morală a neamului românesc a început deci! Și astăzi suntem chemați și noi mirenii acestei istorice eparhii bănățene, ca să ne însușim fără zăbavă sub praporii de înfrățire ai acestei *Frății* adumbrite de pacea și dragostea Mântuitorului. O facem cu dragă inimă și cu însuflețire, căci hrisovul de întemeiere a acestei noi fortărețe a credinței noastre dreptmăritoare, la cererea noastră a evidențiat, și viața proprie și distinctă a Banatului, garantând ortodoxiei bănățene o afirmare specifică și proprie solului bănățean. Obiectivele acțiunii *Frăției Ortodoxe Române* sunt următoarele:

Să realizeze în viața personală și familială a membrilor săi învățăturile Mântuitorului;

Să determine domnia principiilor creștinești ortodoxe în toate domeniile vieții sociale;

Să afirme și să apere în orice împrejurări credința ortodoxă, prestigiul și drepturile ei în viața de stat;

Să prevină și să combată orice acțiune dăunătoare Bisericii Ortodoxe și statului român întregit;

¹² Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta ... p.102

¹³ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântări și articole... p.11)

Să promoveze sentimentul de solidaritate și de ajutor mutual între membrii săi;

Să întrețină cultul eroilor și mucenicilor ortodoxiei românești;

Să păstreze tradițiile și datinile strămoșești¹⁴.

După cum am arătat, recunoscându-i-se activitatea meritorie, desfășurată pe multiple planuri de acțiune, cu prilejul împlinirii vârstei de 50 de ani, la 18 martie 1934 a fost sărbătorit festiv, cu participarea marilor personalități ale vremii din Timișoara, Lugoj, Oravița și Caransebeș. A fost prezent și Episcopul Grigore Comșa al Aradului, corul *Vidu* din Lugoj, fanfarele din Valea Almăjului. După Sfânta Liturghie oficiată în biserica Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, a avut loc ședința festivă de la Primărie. Cu acest prilej, primarul Caransebeșului, Dimitrie Novăcescu, i-a oferit *Diploma de onoare din partea cetățenilor orașului*, evidențind în sinteză prodigioasa activitate depusă de Cornel Corneanu, pe plan cultural, social-politic, bisericesc, dar și administrativ gospodăresc. În acest sens, în cuvântul său, primarul a spus: „Ca cetățean al orașului nostru ați fost învrednicit ca de la 1909 să faceți parte pe rând din reprezentanța orașenească, apoi în era de înviere națională de la 1918-1919 din comitetul de conducere și apoi din consiliul nostru comunal. Procesele verbale ale acestor corporații înscriu nu numai frumoasele dumneavoastră cuvântări ci și fapteuri de care orașul nostru numai rareori a putut încrusta în anele sale. Operele edilitare ca îndiguirea Timișului și a Sebeșului, trasarea de străzi noi și înfrumusețarea orașului prin clădiri noi și repararea celor vechi, dăruiri și augumentări de fonduri, conservarea nealterată a patrimoniului și sporirea lui sunt fapte care rămân în conștiința adevăraților noștri concetățeni. Ca membru în congregațiile județene și în Consiliul Județean, ca prefect, deputat, senator și comisar guvernamental al diferitelor instituții, ați revărsat din belșug asupra noastră maximul de binefaceri ce le putea da un om iubitor de aproapele său...Pentru munca cinstită, lupta consecventă și neșovăitoare pusă în serviciul binelui obștesc, orașul Caransebeș crezându-se nevrednic pentru toată recunoștința ce v-o datorează, vă arată astăzi toată gratitudinea oferindu-vă cetățenia de onoare”¹⁵.

Pe de altă parte, văzând spiritul de dăruire cu care Cornel Corneanu s-a implicat în viața cetății, cu a cărui soartă s-a identificat pe plan bisericesc, național, cultural, politic și chiar administrativ, considerăm că denigrările la adresa lui, formulate de cunoscutul cărturar caransebeșean, Pavel Jumanca, care, întunecând imaginea episcopului Miron Cristea, asociază și pe cea a secretarului său.

Astfel, într-un context de amintiri, Pavel Jumanca spune: „Tinerii oțeliti aveau în frunte pe secretarul episcopesc dr. Cornel Corneanu, fiu de boier, trăit în belșug și huzureală, departe de durerile și obida celor din jur, de suferințele

¹⁴ Foaia Diecezană, nr.21/1933

¹⁵ Țara, Caransebeș, nr.62/1934, p.5

acestora, în care se zbăteau și-și toropeau zilele înainte de vreme. El dorea să troneze în strălucire, și toată activitatea sa să se mărginească la cuvinte meșteșugit împodobite și de impresionare momentană. Orgolios, cu exagerate pretenții de prețuire pentru persoana sa, se străduia să joace un fals teatru”¹⁶.

Toate aceste afirmații injurioase nu au acoperire, în primul rând, fiindcă din datele biografice ale lui Cornel Corneanu rezultă că nu a fost „fiu de boier”, ci de preot care și-a săvârșit cu cinste misiunea. Apoi, faptul că a fost înstărit, nu are relevanță convingătoare, știut fiind că, în principiu, bogăția nu e rea în sine. Totul depinde cum este folosită... În cazul nostru, Cornel Corneanu a folosit-o cu înțelepciune, făcând studii strălucite în țară și în străinătate, spre a deveni util, nu numai pentru sine, ci și pentru Biserica și neamul său. Iar faptele dovedesc că într-adevăr și-a pus cunoștințele și priceperea în slujba vieții sociale... Nu a fost, departe de obida celor din jur, de suferințele acestora”, cum spune Pavel Jumanca, subiectiv fiind, ci din contră, s-a identificat cu ele... Mai departe, activitatea sa nu s-a „mărginit la cuvinte meșteșugit împodobite și de impresionare momentană”. Facem aici remarcă, în sensul că, pentru a convinge, cuvintele trebuiesc într-adevăr meșteșugit împodobite. Aceasta este, de fapt o calitate a vorbitorului și nu un defect al lui. După cum am văzut, cuvintele sale nu au fost rostite în gol; ele au fost mobilizatoare, determinând acțiuni patriotice în care s-a implicat total, nu pentru sine, ci pentru salvarea neamului pe care l-a iubit cu multă responsabilitate civică, nadăjduind cu toată convingerea în bunăstarea și prosperitatea românilor, într-adevăr obidiți și nedreptățiți...

Cu tot respectul pe care posteritatea îl acordă lui Pavel Jumanca, dar de data aceasta îl percepem ca fiind subiectiv; și chiar malițios...

Norocul nu i-a surâs însă pe plan familial lui Cornel Corneanu. După 7 ani de conviețuire cu Otilia Frățilă, în urma unei boli, aceasta se stinge din viață, lăsându-l pe Cornel Corneanu văduv și destul de dezorientat, încât la 9 octombrie 1937 va contracta a doua căsătorie, de data aceasta cu o văduvă, Maria Nicolescu Böhm. Căutând oarecum să-l motiveze, Mitropolitul Nicolae Corneanu spunea printre altele: „Pentru el a fost o mare tragedie, faptul că, odată căsătorindu-se pe când era diacon celibatar, a fost înlăturat din cinul monahal. Situația lui s-a înrăutățit când murindu-i prima soție, s-a recăsătorit, acest lucru l-a făcut din cauza singurătății și stării lui de sănătate care se agrava cu fiecare zi. Trebuia să fie cu cineva care să aibă grijă de el, însă acest fapt a dus la o anumită sancțiune pe plan bisericesc, aceasta fiindu-i aplicată de episcopul Caransebeșului din vremea aceea. Sancțiunea primită din partea episcopului Vasile Lăzărescu l-a afectat foarte mult”¹⁷.

Ca și toate lucrurile omenești, viața politică și socială este în continuă mișcare și schimbare. Asemeni naturii care ne înconjoară, este și viața noastră

¹⁶ Pavel Jumanca, Amintiri, editura David Press Print, Timișoara, 2011, p.449

¹⁷ Colonel Liviu Groza, Interviu...p.56

pământescă. Gloria nu este eternă, fiindcă apar situații și împrejurări care schimbă mersul istoriei. Așa a fost și cazul lui Cornel Corneanu, fiindcă, exact la 10 ani de la aniversarea glorioasă a 50 de ani de viață, după 23 august 1944 a urmat tăvălugul comunist ateu, dictatorial, agresiv, și mai ales inuman, care l-a marginalizat complet, despărțindu-l de viața politică și socială în care a activat cu multă efervescență. Fiindu-i expropriată frumoasa vilă, și transformată în *Casa pionerului*, s-a văzut nevoit să se refugieze în casa soției sale, unde a rămas până la 19 martie 1960, când a trecut la cele veșnice și depus în cripta familiei din cimitirul istoric de pe lângă biserica „*Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul*” din Caransebeș.

Referitor la suferința „cea de pe urmă”, Mitropolitul Nicolae Corneanu își reamintește cu tristețe, spunând: „Era într-o situație fizică foarte dificilă, nu mai putea umbla, era aproape imobilizat la pat... A fost o situație dificilă, era directorul Băncii Graniței și i s-a luat această funcție; a fost mutat din casa sa într-o casă mai sărăcăcioasă, în care și-a sfârșit viața. Cu toate acestea, dr. Cornel Corneanu a fost un om cu multă putere sufletească, a suportat toate dificultățile cu stoicism. Nu pot să nu îmi aduc aminte de tenacitatea și energia cu care a trăit toate momentele vieții. Acest lucru l-a ajutat să îndure toate momentele din perioada istorică prin care a trecut”¹⁸.

2. Cornel Corneanu, înflăcărat susținător al Marii Uniri

Privind activitatea social-politică, îmbinată armonic cu cea bisericească, numele lui Cornel Corneanu rămâne immortalizat în istoria Banatului și a țării, mai cu seamă prin participarea lui, prin cuvânt și faptă, la înfăptuirea Marii Uniri.

Astfel, în vara anului 1916, Cornel Corneanu este încredințat de către episcopul Miron Cristea și de frunțașii vieții publice din Banat, să ducă guvernului de la București, mesajul de credință și de asigurare că românii bănățeni vor fi alături de frații lor.

Mitropolitul Nicolae Corneanu își amintește în acest sens următoarele : „Mi-a povestit, într-una din zilele în care l-am vizitat, despre rolul său în adunarea din sala de ședințe a Primăriei din Caransebeș. Într-un entuziasm greu de perceput astăzi, Cornel Corneanu a citit Rezoluția prin care caransebeșenii au aderat la actul unirii. Și tot Cornel Corneanu a fost acela care a condus lucrările Adunării pentru alegerea Consiliului Național Român din Caransebeș, Garda Națională a orașului, precum și alegerea delegaților cu drept de vot la Adunarea de la Alba Iulia. Din câte mi-a spus unchiul meu, delegația din Caransebeș a fost cea mai numeroasă din Banat...Cornel Corneanu a condus delegația caransebeșeană la Alba Iulia unde delegații cu drept de vot au aderat la Unire fără condiții. Un lucru ce nu trebuie dat uitării a fost acela că din delegația care s-a deplasat la București să ducă regelui Ferdinand I, Rezoluția

¹⁸ Colonel Liviu Groza, Interviu...p.56.

sau Declarația Unirii, doi au fost din Caransebeș, respectiv episcopul Miron Cristea și dr. Cornel Corneanu în calitate de secretar”¹⁹.

Fiind cel mai apropiat episcopului Miron Cristea, s-a angajat total în acțiunea menită să realizeze Marea Unire.

După cum remarcă un om politic și patriot, Aurel Cosma, „ideea unirii clocotea în adâncurile sufletești ale programului nostru pe drumul trasat de principiul de drept unanim recunoscut al autodeterminării ca sa-și hotărască singuri soarta lor, românii din Caransebes s-au întrunit și ei a doua zi sub președenția veteranului profesor Ștefan Jianu, într-o adunare spontană, la care dr. Cornel Corneanu a făcut o documentată expunere a situației politice și la propunerea lui s-a constituit Consiliul și Garda Națională locală”²⁰.

Discursul lui Ștefan Jianu, din păcate, nu s-a păstrat, însă s-a păstrat discursul ținut de dr. Cornel Corneanu la Adunarea Națională din 25 octombrie 1918 în sala mare de ședințe a Primăriei din Caransebeș. Pentru entuziasmul patriotic, pentru înflăcărarea ideatică și mai ales pentru efectul mobilizator pe care l-a creat, considerăm potrivit, să o reactualizăm ca pe un model vrednic de urmat : „Trăiască libertatea, egalitatea și frățietatea! Frați români! Revoluția de la 1848 a sfărâmat cătușele iobagiei de veacuri și a înalțat țăranul legat de glie la treapta de om liber. Acum, după 70 de ani, din nou se cutremură pământul în toate încheieturile sale și dreptul de dispunere al popoarelor asupra sorții lor aruncă în pulbere coroane de împărați, prăbușește tronuri, distruge pereții care despart dintre olaltă diferitele clase de oameni, scotând învingătoare ideea democrației... Omenimea numai acum începe să înțeleagă rostul adevărat al libertății, egalității și al frățietății. Și abia acum, după ce s-au stins milioane de vieți omenești, este în stare această treime să amuțască tunurile și să sfarme oțelul armelor.

Români!

Stăm în fața unui fapt împlinit. Pe ruinele împăraților, care au apus, se ridică state noi, națiuni libere. Națiuni, care singure își croiesc viitorul, așa după cum le învață Dumnezeu și mintea conducătorului lor.

Monarhia austro-ungară și-a dat obștescul sfârșit. Dumnezeu s-o ierte! Națiunile care au alcătuit-o , își îndreaptă acum pașii cu hotărâre spre independență. În fruntea lor pășește națiunea română, asuprită de veacuri de-a rândul...

De acum înainte numai noi suntem stăpâni pe viața noastră, pe viitorul nostru.

Drept aceea și până vom avea prilejul să ne pronunțăm liber, neinfluențați din nici o parte asupra sorții noastre, Comitetul Partidului Național Român constituindu-se în Sfat Național Român, a luat în mână conducerea neamului.

¹⁹ Idem, p.57

²⁰ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântări și articole...p.17

Ne-am adunat deci astăzi, noi cetățenii acestui oraș, ca să jurăm credință acestui Sfat Național, ne-am adunat ca să spunem lumii și să se știe, că nu ne răzvrătim în contra nimănui, ci în bună înțelegere cu toate neamurile de pe fața pământului ne vom prezenta întruchiparea idealului nostru național.

Zilele pe care le trăim noi acum, sunt zile mărețe, zile istorice cum n-a mai pomenit neamul românesc. Măreția aceasta avem însă să o mulțumim în primul rând mucenicilor neamului, care de la 1848 începând până la vifonița zilelor noastre, și-au dat viața, aducând-o drept jertfă pe altarul națiunii române. Cuvine-se deci închinare acestor umbre sfinte, închinare eroilor, care ne-au dat libertatea națională.

Vă provoc să jurăm deci cu toții, că le vom statornici în inimile noastre pentru totdeauna amintirea și că ne vom arăta pururi de jertfa lor, atât de scumpă neamului...

Cuminecați astfel în sufletul nostru românesc, așteptăm cu credință nestrămutată Înviere, ca să putem, după atâta amar de veacuri de urgie, mărturisi cu Avram Iancu *noi suntem oamenii libertății*.

Lațurile s-au prăbușit. *Deșteaptă-te Române* și strigă de la baierile inimii tale: *Trăiască libertatea, egalitatea și frățiătatea!*²¹.

Pe lângă cuvântările rostite cu multă însuflețire, Cornel Corneanu a editat în 1918 ziarul *Lumina*, în care aveau prioritate articolele referitoare la Marea Unire. Cu referire la această publicație, un colaborator apreciază ca fiind: „o gazetă, din vechea noastră școală găzetărească, care ne obișnuiau cu foi scrise cu grijă, cu cinstea cuvântului, onest și demn. Grupase în juru-i condeie bune care o făceau bogată. N-avea coloane de umplură. Gemeau sub fraze grele de gând, de cărturar obișnuit cu scrisul pentru folosul neamului. Aducea în fiecare număr și vești de pe front. Le comenta cu grijă și tot cu grijă strecura câte o nădejde, ori câte un îndemn la răbdare, ce era sorbit de cititorii ei mulți...O redacta un bărbat vrednic, harnic, pe care oamenii îl cunoșteau și cinsteau, dr. Cornel Corneanu, care îi mai era și proprietar și editor. Scria și el și scria frumos”²².

Dar nu numai prin cuvinte, Cornel Corneanu a fost un militant favorabil și hotărât al Marii Uniri, ci prin însăși participarea lui la mărețul act de la Alba Iulia, dovedindu-se a fi întodeauna în fruntea acțiunilor menite să realizeze unitatea națională a românilor. Astfel, Cornel Corneanu a făcut parte din Adunarea Constituantă de la Alba Iulia, votând actul unirii din 1 Decembrie 1918, ca deputat al Caransebeșului. A fost ales și membru al Marelui Sfat Național Român de către adunarea, care a votat unirea. Actul unirii a fost predat la data de 14 decembrie 1918, într-un cadru solemn guvernului român din București de o delegație compusă din Dr. Miron Cristea, episcopul ortodox al Caransebeșului, Dr. Iuliu Hosu, episcopul greco-catolic al Gherlei, Dr. Alexandru Vaida și Vasile Goldiș. Această delegație a fost asistată de trei

²¹ Ziarul *Lumina*, anul I, nr.43/1918

²² *Ibidem*

secretari ai Marelui Sfat Național și anume Dr. Mihai Popovici, Dr. Caius Brediceanu și Dr. Cornel Corneanu²³.

Ziarul *Lumina* din Caransebeș, articolul intitulat *Ziua Învierii*, semnat *Redacția* (Cornel Corneanu), evocă cu mult entuziasm momentul de la Alba Iulia, arătând că: „1 decembrie 1918 va fi cea mai sfântă și mai măreață zi din câte a pomenit neamul român care stăpânește aceste meleaguri; în această zi minunată s-a împlinit dorul de veacuri al moșilor și strămoșilor noștri”²⁴.

În 2/15 decembrie 1918, în jurul ore 12, la palatul Regal s-au desfășurat festivitățile înmânării Actului Marii Uniri. Alături de episcopul Miron Cristea se afla și secretarul eparhial Cornel Corneanu. Spre seară a fost organizat un dineu de gală organizat la Palatul Regal. Vrednică de consemnat este discuția particulară, într-un salon privat, a regelui Ferdinand cu secretarul eparhial Cornel Corneanu. Regele Ferdinand a fost interesat de personalitatea episcopului Miron Cristea, despre situația Episcopiei Caransebeșului, cât și a românilor din Banat. La final îi spune acestuia: „am ținut să verific informațiile bune ce aveam privitoare la persoana episcopului Caransebeșului; și prin cine altul le puteam verifica mai bine decât prin însuși secretarul său; sper, deci că nu vă veți supăra dacă vi-l vom lua pe Episcopul Cristea, făcându-l mitropolit primat”²⁵.

În altă ordine de idei, este cunoscută contribuția *ASTREI* la menținerea și afirmarea spiritului românesc înaintea Marii Uniri, precum și rolul preponderent pe care l-a avut Biserica Ortodoxă din Transilvania, Ardeal și Banat. Ajungând membru al *ASTREI* încă din 1910, Cornel Corneanu se distinge mai ales prin cuvântările ținute în cadrul societății, încât mai târziu va ajunge membru în Comitetul Central, Despărțământul Caransebeș. După Marea Unire, *ASTRA* și-a lărgit activitatea în toată țara, iar la Caransebeș a avut loc, la 26 august 1923, adunarea generală pentru reconstituirea ei pe noile principii impuse de noile realități din România unită. În fruntea *ASTREI* au fost aleși doi mari reprezentanți ai conștiinței naționale și culturii românești, și anume: Protopopul Andrei Ghidiu președinte și Dr. Cornel Corneanu vicepreședinte. În această perioadă *ASTRA* a organizat întâlniri ale publicului caransebeșean cu mari personalități ale vieții culturale, științifice, literare și teologice, din principalele centre universitare din țară, precum: Ioan Lupaș, Ștefănescu Goangă, Gheorghe Bogdan Duica, Mihai Botez, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, E. Panaitescu, Constantin Daicoviciu, etc²⁶.

3. Dr. Cornel Corneanu - exponent al Bisericii Bănățene în luptă cu ea însăși

²³ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântări și articole...p.17-18

²⁴ *Lumina*, Caransebeș, I, 1918, nr. 46 din 11 decembrie, p. 1

²⁵ Daniel Alic, Eparhia Caransebeșului în perioada păstoririi episcopului Miron Cristea (1910-1919), Biserica și Societate, Presa Universitară Clujeană, Editura Episcopiei Caransebeșului, 2013, p.361

²⁶ Prof. Cornel Gherga, Momente ale vieții bisericești și culturale din Caransebeș în perioada interbelică, în rev. *Altarul Banatului*, 1-3/1995, p.96

Dupa Marea Unire, Cornel Corneanu „și-a continuat cu aceeași râvnă și devoțiune românească munca sa rodnică în viața publică și culturală a Banatului, fiind unul din cei mai autentici exponenți și apărători ai intereselor specifice ale provinciei sale dragi”²⁷.

Ca susținător înflăcărat a *Ideii Bănățene*, a fost promotorul marilor fapte mobilizatoare direcționate în favorul Bisericii Bănățene, în care Episcopia Caransebeșului să-și poată afirma autonomia în organizarea vieții bisericești. Și aceasta, în contextul unei înverșunate lupte între cei care doreau înființarea unei episcopii la Timișoara prin încetarea activității Episcopiei Caransebeșului. Susținător înființării unei episcopii la Timișoara, Cornel Corneanu s-a angajat însă, cu toate puterile în susținerea Episcopiei Caransebeșului. „N-a existat for bisericesc sau politic, întrunire eclezială, culturală sau politică, în care să nu fi luat cuvântul pentru susținerea Episcopiei din Caransebeș. A uzat de calitatea sa de profesor de teologie și de fost secretar al patriarhului Miron Cristea, de om de cultură, de publicist, de politician... Ca membru activ al Partidului Liberal, fost prefect și vicepreședinte al senatului, a folosit prestigiul unor personalități marcante, pentru susținerea Episcopiei Caransebeșene”²⁸. Iată, bunăoară, ce spunea, din împuternicirea bisericanilor bănățeni, la Congresul Național Bisericesc din 15 octombrie 1935: „Rog măritul congres să decreteze, cum a decretat și congresul nostru mitropolitan, restaurarea Episcopiei Timișorii și să abandoneze pentru toate timpurile ideea, în orice formă, a asfințirii (desființării) vlădiciei de la Caransebeș; căci România Mare, pe care noi bănățenii o dorim încă și mai mărită, nu dărâamă, ci înalță cruci ortodoxe”²⁹.

Această luptă crâncenă este pierdută pentru caransebeșeni din momentul în care episcopul Vasile Lăzărescu trece de partea timișorenilor, determinând Adunarea Eparhială să hotărască la 18 mai 1936 mutarea Episcopiei Caransebeșului la Timișoara³⁰. Într-o astfel de situație, Cornel Corneanu este învins. Episcopul Vasile Lăzărescu îl exclude din Adunarea parohială a Apădiei, din Adunarea și Consiliul Eparhial, din Adunarea Național Bisericească. Dar și mai mult: este excomunicat, fiind oprit să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului.

Desigur, Cornel Corneanu nu s-ar fi așteptat la o sentință atât de drastică. Adică, să fie exclus din comuniunea eclezială, socotit ca „cel mai de pe urmă răufăcător”. Tocmai el, care s-a dedicat cu convingere și devoțiune Bisericii... Este totuși o mare nedreptate... Dar Cornel Corneanu știa prea bine că de multe ori adagiul lui Cicero: „Summum jus, summa injuria” (cel mai mare drept este cea mai mare nedreptate), funcționează pretutindeni și nu de puține ori crează

²⁷ Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta ...p.102

²⁸ Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta ...p.102

²⁹ Dr. Cornel Corneanu, Biserica Banatului, Caransebeș, 1935 p. 27

³⁰ I.D.Suciu, Monografia Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1977, p.228

victime...De aceea și-a căutat dreptatea apelând la bunăvoința și înțelegerea Sfântului Sinod, ca cel mai înalt for de judecată în Biserica Ortodoxă Română. S-a adresat în același timp, personal, unor membri ai Sfântului Sinod, pe care îi avea mai apropiați și care cunoșteau prea bine activitatea lui pusă în slujba Bisericii strămoșești. Totul a fost însă zadarnic, fiindcă patriarhul însuși l-a părăsit, trecând de partea episcopului Vasile Lăzărescu...În această situație, sentința Sfântului Sinod, pronunțată la 28 octombrie 1938, este definitivă și sună astfel: „Respinge apelul protodiaconului dr. Cornel Corneanu din Caransebeș și confirmă hotărârea conformă cu Sfintele canoane, a chiriarhului respectiv prin care i-a retras mandatul de membru în toate corporațiile bisericești...ca unul care trăiește în conviețuire nelegiuită, recăsătorindu-se după hirotonie”³¹.

Dar înainte de data pronunțării acestei drastice sentințe, mai precis în prima jumătate al deceniului al treilea, Cornel Corneanu, într-un adevărat serial, aduce în memoria și atenția contemporană, figurile pline de demnitate și devoțiune pentru Biserică și pentru idealul național, majoritatea fiind publicate în oficialul eparhial, după ce mai înainte, dedica un articol arhierului Filaret Musta (Semenicul, Lugoj, nr.3-4/1929). Este evocată astfel, personalitatea profesorului Iuliu Vuia (Foaia Diecezană, nr.24/1933), a episcopului Nicolae Popea (Foaia Diecezană, nr.33/1933), a inspectorului școlar Ioan Marilă (Foaia Diecezană, nr.34/1933), Iosif Traian Badescu (Foaia Diecezană, nr.35/1933), Vasile Lăzărescu (Foaia Diecezană, nr.16/1934), Ioan Popasu (Foaia Diecezană, nr.16/1935; nr.40/1935), a Protopresbiterului Andrei Ghidiu (Foaia Diecezană, nr.12/1936).

Fiind deceniul marilor frământări pentru ideea bănățeană și pentru menținerea Episcopiei Caransebeșului, Cornel Corneanu face o adevărată pledoarie în favorul acestor evenimente prin cele doua cărți, nu prea voluminoase, dar încărcate de istorie, și anume:

-*Ideea Bănățeană* - cuvântări, Caransebeș, 1934;

-*Biserica Banatului*, Caransebeș, 1935.

Tot la tipografia diecezană, apare și *Cuvântarea rostită la înmormântarea lui Ioan St. Paulian, săvârșită la 8 august 1936 la Turnu Severin*; precum și cartea închinată lui *Alexandru Mocsonyi*, Caransebes, 1934.

Dar istoria își urmează cursul ei după voia și după pronia divină mai mult decât după socotințele oamenilor...În cazul nostru, în 1939 se înființează Episcopia Timișoarei, fără ca Episcopia Caransebeșului să-și înceteze activitatea. Vasile Lăzărescu va fi instalat ca primul episcop al Timișoarei, la 25 martie 1941. Ne mai existând obiectul învrăjbirii, cei din taberele beligerante și-au băgat săbiile în teaca...Noul episcop al Caransebeșului, Veniamin Nistor, apreciind calitățile și meritele lui Cornel Corneanu nu l-a mai persecutat, încât acesta și-a continuat în anii ’40 activitatea publicistică, dovedindu-se un prodigios colaborator mai

³¹ Revista Biserica Ortodoxă Română, nr.11-12/1938, p.72

ales la foaia oficială a eparhiei, deschizând un nou serial ce va avea în obiectiv imortalizarea marilor personalități ale *Graniței Bănățene* și *Regimentului ei* (Foaia Diecezană, nr.40-41; 42-43 și 44/1944); precum și revista *Luceafărul*, Timișoara, an VII, 1941. În acest context, apar în strălucire figurile celebre ale *Graniței Bănățene*, precum: *Colonelul Iosif Seracin* (Foaia Diecezană, nr.36,37,38/1944); *Locotenent Mareșal Alexandru Guran* (Foaia Diecezană, nr.45/1944); *Locotenent Mareșal Teodor Seracin* (Foaia Diecezană, nr.45/1944); *Locotenent Mareșal Mihail Trapșa* (Foaia Diecezană, 46/1944); *Locotenent Mareșal Mihail Șandru* (Foaia Diecezană, nr.47/1944); *Locotenent Mareșal Nicolae Cena* (Foaia Diecezană, nr.47/1944); *Generalul Gheorghe Domășneanu* (Foaia Diecezană, nr.49/1944); *Generalul Alexandru Lupu* (Foaia Diecezană, nr.49/1944); *Generalul Nicolae Lugojan* (Foaia Diecezană, nr.9/1945); *Generalul Aron Bihoiu* (Foaia Diecezană, nr.11/1945); *Generalul de Divizie Moise Groza* (Foaia Diecezană, nr.13/1945); *Generalul Danil Mătârângă* (Foaia Diecezană, nr.15/1945); *Generalul Ioan Muică* (Foaia Diecezană, nr.16-17/1945); *Locotenent Mareșal Ladislau Cena* (Foaia Diecezană, nr.20/1945); *Generalul Train Doda* (Foaia Diecezană, nr.36-37; 38-39/1945); *Generalul Ioan Dragalina* (Foaia Diecezană, nr.24,25,30-31/1946); *Colonelul Ioan Curița* (Foaia Diecezană, nr.44-45/1946).

Dintre personalitățile bisericești, Cornel Corneanu imortalizează numele lui Petru Barbu (Foaia Diecezană, nr.11/1941), septuagenarului profesor Dimitrie Cioloca (Foaia Diecezană, nr.3/1945), și a profesorului Ștefan Pop (Foaia Diecezană, nr.11-14/1947).

Tot în această perioadă, între 1944-1946, cu multă persuasiune, dedică un serial de 5 articole *episcopului Ioan Popasu*, pe care le publică în revista *Altarul Banatului*³².

Cititorul care se apleacă asupra scrierilor lui Cornel Corneanu, ușor poate aprecia mintea lui ordonată, spiritul viu ancorat în realitate dinamic și creator, pe măsură să mobilizeze ascultătorii și cititorii în acțiuni practice și utile puse în slujba unui ideal de dreptate legitim și bine determinat. În același timp, cititorul va fi încântat de elocința specifică spiritului său cultivat, ce cuprinde o arie vastă de incursiuni, iar argumentele expuse într-o coerență impecabilă, face ca vorbele să devină fapte. La aceasta contribuie, desigur, și stilul curgător, elegant, expresiv și antrenant, care răscolind trecutul glorios în perspectiva unui viitor strălucit, oferă percepției un plus de valoare ideatică, pe măsură să determine entuziasmul acțiunii...

Dar dincolo de aceste afirmări scriitoricești ale lui Cornel Corneanu, istoria bisericească a Banatului își continuă cursul oferind situații mai mult sau mai puțin previzibile. Astfel, în 1947 Episcopia Timișoarei devine Mitropolie, incluzând și Episcopia Caransebeșului, pentru ca în 1949, Episcopia

³² Altarul Banatului, nr. 11-12/1944, p.428-435; 1-2/1945, p.12-23; 3-4/1945, p.104-114; 5-7/1945, p.223-235; 7-8/1946, p.165-175.

Caransebeșului să-și înceteze activitatea, fiind inclusă în Arhiepiscopia Timișoarei. În această situație episcopul Veniamin Nistor își urmează destinul pribegiei, iar Vasile Lăzărescu devine mai marele Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului.

Comunismul ateu și dictatorial ajuns la putere nu admitea nici o confruntare de forțe bisericești, mai ales că Biserica se afla pe lista instituțiilor menite să fie lichidată. Mitropolitul, străduindu-se să anihileze posibilele reacții ale caransebeșenilor, a trecut la reconciliere, aducându-și aminte de Cornel Corneanu „prin mijlocirea căruia a fost ales episcop la Caransebeș”, căutând să-l „reabiliteze” printr-o hotărâre a Consiliului Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului, în care se spune: „Luând în examinare decizia 1224 B din 4 martie 1938 al Consiliului Eparhial al Caransebeșului, constată că el este în împotrivire cu hotărârile Sfântului Sinod din 20 februarie 1929, 2 decembrie 1932 și 28 noiembrie 1934. În urmare îl anulează și îndrumă oficiile parohiale din Caransebeș și Apadia ca să introducă în lista membrilor adunării parohiale pe dl. Dr. Cornel Corneanu, ca pe unul care se bucură de drepturile ce le conferă Legea și Statutul de Organizare a Bisericii”³³.

Iar acum, la sfârșit, fireasca întrebare: cine a câștigat această luptă? Dacă această luptă a fost fără finalitate, înseamnă că a fost o „victorie à la Pyrrhos”, pe „ruinele Cartaginei pierdute”...când părțile beligerante s-au îmbrățișat asemeni celor două familii, din „*Romeo și Julieta*” lui Shakespeare, pe mormintele fiilor lor... Și de aici, morala sugerată de înțelepciunea Sfintei Scripturi: „cel încet la mânie e mai de preț decât un viteaz, iar cel ce-și stăpânește duhul este mai de preț decât cuceritorul unei cetăți”. (Pilde 16,32)

Cât îl privește pe Cornel Corneanu, din cele tratate până aici, putem vedea că deși învins la un moment dat, el nu a rămas prăbușit în însingurare și în uitare. A fost învins, dar numele lui nu rămâne sub obroc. Dăruirea lui totală pentru idealul național nu a putut și nu poate fi dată uitării. Ca dovadă, rămân cuvintele înflăcărate ale patriotului bănățean Aurel Cosma, menite să-i immortalizeze numele: „Dr. Cornel Corneanu a fost una din cele mai reprezentative figuri ale românilor din părțile Caransebeșului, care a jucat un rol important și istoric în perioada înfăptuirii unirii de la Alba Iulia. Personalitatea sa politică a fost o sinteză și o expresie vie a marilor tradiții naționale, care au făcut din granița de sud a Banatului o fortăreață nebiruită a rezistenței de veacuri, unde poporul român de la munte a păstrat cu evlavie străbună virtuțile sale daco-romane. În această moștenire spirituală lăsată de generațiile înaintașilor săi, în lupta și activitatea lor călită în focul idealurilor de libertate și dreptate socială și-a găsit Dr. Cornel Corneanu izvorul fecund al gândirii și simțirii sale politice. Continuator al lungului șir de mari bănățeni, Dr. Cornel Corneanu menține aprinsă făclia culturii românești purtată odinioară de Constantin Diaconovici Loga, de Traian Doda și de o numeroasă pleiadă de cărturari ai Severinului,

³³ Profesor Petru Ardelean, Episod din lupta ...p.105-106

luminând, ca și cu ei și cu puterea intelectualității sale drumul ce ducea spre biruința dreptății naționale și sociale, spre cucerirea libertății și spre unirea de la Alba Iulia. Crezul său politic a fost crezul întregului neam românesc”.³⁴

Și acum, răspunsul la întrebarea de la început: pe drept sau pe nedrept a fost Cornel Corneanu admirat și contestat ?

În principiu vom spune în încheiere, că dincolo de succese și insuccese, dincolo de afirmare și declin, dincolo de aclamații și huiduieli, dincolo de exaltare și prăbușire, dincolo de bunăvoința și răutatea oamenilor, Dr. Cornel Corneanu rămâne pentru posteritate un spirit elevat și cultivat; angajat plenar și eficient în viața publică, socială și politică a Banatului și a Țării; patriot înflăcărat, cu dăruire pentru idealul național românesc, stimat și părăsit de prieteni, îngenunchiat de dușmani....

În acest context, istoria ca „magistra vitae”, ne învață că aveau dreptate latinii când spuneau că lucrurile pământești sunt schimbătoare: *res humanae mutabiles sunt*...Sau, altfel spus, că viața bieților pământenii nu este formată numai din raze de lumină și căldură, ci și de fulgere și tunete fioroase; dar în același timp, nu numai de întuneric, ci și de lumină senină; mai bine zis, viața în desfășurarea ei este un joc de umbră și lumină. Și de aici, îndemnul bunei chibzuințe, sau „dreptei socoteli”, care îți șoptește tainic: „păstrează-ți totdeauna cumpătul și nu te entuziasma prea mult atunci când viața îți surâde, și nici nu te lauda prea zgomotos în situațiile de izbândă și de glorie, la care ea te înalță; dar nu-ți pierde firea nici atunci când norii cețoși îți întunecă orizontul vieții... După nor, e totuși soarele! ... Aveau dreptate G. Maupassant când își încheia romanul său „*O viață*”, cu cuvintele: „*viața nu-i niciodată chiar atât de bună, dar nici chiar atât de rea pe cât pare*”.

Dar dincolo, și mai presus decât toate acestea, numele lui Cornel Corneanu, rămâne scris cu litere de aur în istoria vieții bisericești, sociale și culturale din Eparhia Caransebeșului.

³⁴ Liviu Groza, Dr. Cornel Corneanu-cuvântări și articole...p.11